

Posudek na bakalářskou práci Terezy Bílkové, *Obraz šlechtice v kronikářské tvorbě*

14. století, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav českých dějin, Praha 2012,
89 stran.

Tereza Bílková si v bakalářské práci vytkla jako cíl zmapovat obraz šlechty v kronikách, sepsaných za vlády Jana Lucemburského a jeho syna Karla. Vědomě tedy ponechala stranou jiné typy narativních pramenů, protože analýza postavy a ideálu šlechtice v těchto dílech patří nyní již k relativně probádaným oblastem.

Autorka práce si zvolila jedno z vhodných východisek, tj. definice šlechty, zvláště tzv. vyšší a nižší šlechty. Správně konstatuje, že dnes vžitě rozdělení na nižší a vyšší šlechtu je teprve moderním konceptem, který není terminologicky ukotven ve středověkých pramenech. Kapitoly, které Tereze Bílkové posloužily k vyjasnění terminologie, čerpají z dosavadní literatury. I když tedy autorka nevnáší do problematiky nové pohledy, prokázala, že si umí vyhledat adekvátní literaturu a kriticky s ní pracovat, osvojila si tedy jednu z důležitých zásad historikovy práce.

Vzhledem k povaze zvolených pramenů pokládám za oprávněné zařazení kapitoly s názvem Panovník jako ideální rytíř. Část textů její pramenné základny totiž náleží k dvorským kronikám, pro které byl právě tento aspekt panovnické moci důležitý. Z tohoto hlediska se práce Terezy Bílkové metodologicky řadí k tzv. obnovenému pojetí politických dějin, které se neomezují na události a instituce, ale zahrnuje nejrůznější aspekty dobové moci, včetně symboliky a imaginace. Je třeba připomenout, že bakalářská práce vznikala v rámci česko-francouzského historického semináře. I když je z hlediska pramenné základny

ukotvena v textech vzniklých v českých zemích, dokázala autorka vstřebat metodologické podněty, jež jí tato mezinárodní výuka poskytla. V jejím rámci také mohla využít konzultací s předními odborníky na středověkou šlechtu, např. prof. Wernerem Paravicinim, prof. Jacquesem Paviotem, prof. Claude Gauvardovou, prof., prof. Michele Marguem a dalšími.

Tereza Bílková správně pochopila, že se bude opírat o specifický typ pramenného materiálu. Své další úvahy proto opřela o charakteristiku kronik jako žánru, a to při vědomí velké rozmanitosti (stačí upozornit na známé rozdíly mezi dvojicí současných děl, Zbraslavskou kronikou a tzv. Dalimilovou kronikou).

Je přirozené, že bakalářská práce věnuje velkou pozornost právě Staročeské kronice tak řečeného Dalimila, sepsané ze šlechtických pozic. V příslušné kapitole Tereza Bílková prokázala, že dokáže citlivě přistoupit k veršovanému literárnímu dílu a kriticky jej hodnotit. Souhlasím s tím, že nechala stranou obsáhlou literaturu, pokoušející se již delší dobu určit konkrétní jméno autora kroniky. Podstatnější je totiž tendence spisu, kterou autorka bakalářské práce dobře vystihla a charakterizovala. Snad až příliš často se uchylovala k citátům, samozřejmě nezbytným. V některých případech by však prospělo zkrácení nebo určitá parafráze.

Tereza Bílková správně postřehla zásadní ideové rozdíly prošlechtické tzv. Dalimilovy kroniky a Zbraslavské kroniky, zvláště části, jejímž autorem je opat Petr Žitavský. Vzhledem k povaze vlády Jana Lucemburského (ne nadarmo bývá někdy toto dílo nazýváno „kronikou zklamaných nadějí“) chyběl autorovi přirozený střed, kolem kterého by mohl svoji naraci rozvíjet. V souvislosti se zajímavou zprávou o neúspěchu tzv. Artušova kulatého stolu, zaznamenanou právě ve Zbraslavské kronice a přebíranou poté i dalšími autory 14. století bych Tereze Bílkové rád položil otázku, na kterou může odpovědět během obhajoby bakalářské práce: jak si tento nezáměr ze strany šlechticů o prestižní oslavu krále Jana Lucemburského může medievista vysvětlit?

Analýza obrazu šlechticů v kronikách Františka Pražského, Beneše Krabice z Weitmile a Přibíka Pulkavy z Radenína vhodně vystihuje jisté rozdíly v jejich pohledu a zvláště v případě Františka Pražského závislost na Zbraslavské kronice (samozřejmě s dílčími posuny). Kapitole čerpající z díla dvorského kronikáře Přibíka Pulkavy poněkud uškodila jistá popisnost. V případě Jana Marignoly a opata kláštera v Opatovicích nad Labem Neplacha, kde šlechta rozhodně nebyla ve středu zájmu, přinesla Tereza Bílkové několik cenných postřehů k obrazu, který si o této vrstvě tak rozdílní autoři dělali.

Autorka bakalářské práce dospěla k přesvědčivým závěrům. Podařilo se jí zejména prokázat, že tematický okruh zvolených kronikářů pokud jde o šlechtu zůstával víceméně stejný, lišil se důraz kladený na tu či onu událost a úhel pohledu.

Závěrem posudku: Tereza Bílková prokázala, že si osvojila zásady historikovy práce s literaturou a prameny. Její přístup k narativním textům je citlivý a tvůrčí. Připomínky jsou spíše dílčího charakteru (četnost citátů, jistá popisnost, výjimečně slohové neobratnosti). Práce Terezy Bílkové ve všech bodech splňuje nároky kladené na bakalářskou práci a proto ji rád doporučuji k obhajobě. V závislosti na posudku oponenta a podle průběhu obhajoby prozatím navrhuji hodnotit ji mezi známkami výborně a velmi dobře.